

STUDIEGIDS
Opleiding Tekentaalspecialist
Opleidingsinstituut Tekenwijzer

Versie 1.0
maart 2026

“Tekentaal een andere taal, dan onze gesproken taal”

1. Inleiding

1.1 Opleiding Tekentaalspecialist

Soms merk je dat praten niet genoeg is. Cliënten, leerlingen of gezinnen zeggen sociaal wenselijke dingen, blijven voorzichtig of lopen vast in onzekerheid, pleasen, perfectionisme, somberheid of schuld- en schaamtegevoelens.

Je hebt meerdere signalen gehad dat er meer speelt, maar je weet niet altijd hoe je erbij kunt komen. Tekentaal biedt daar een oplossing. Een beeld zegt meer dan woorden.

In de opleiding Tekentaalspecialist leer je hoe tekenen en schilderen het onbewuste zichtbaar maakt. Je ontwikkelt vaardigheden om het proces van beeld tot inzicht methodisch en professioneel te begeleiden, zodat je cliënten effectief ondersteunt in persoonlijke ontwikkeling en gewenste verandering.

1.2 Missie: Voorbij woorden

Onze missie is professionals te leren ook voorbij woorden te kijken. Tekentaal maakt zichtbaar wat er onbewust speelt en helpt om cliënten te begeleiden bij emoties, patronen en innerlijke processen. Dit leren we je door te kijken naar wat zich werkelijk aandient in het beeld, met behulp van de hulpvraag en lichaamsgericht werken.

1.3 Visie: Beelden zeggen meer

Wij geloven dat iedereen een innerlijke beeldtaal heeft die vaak méér vertelt dan woorden. Die taal laat patronen, emoties en verborgen thema's zien die anders onzichtbaar blijven. Tekentaal verbindt denken, voelen en ervaren, en biedt zo een unieke manier om cliënten op een diepere laag te bereiken.

1.4 Intentie: “Leren door te ervaren”

Onze intentie is een ervaringsgerichte leeromgeving te bieden waarin je ontdekt, oefent en groeit door de methodiek Tekentaal in jouw werk te kunnen gaan toepassen.

1.5 Wat levert de opleiding op?

De opleiding leert professionals hoe zij met Tekentaal diepere innerlijke processen bij cliënten zichtbaar kunnen maken en begeleiden. Hierna gebruiken we voor alle doelgroepen alleen het woord cliënten, maar dit omvat

kinderen, jongeren, volwassenen, gezinnen en groepen (bijv. dagbesteding & onderwijs).

Door te tekenen wordt zichtbaar wat woorden vaak niet kunnen uitdrukken, en leer je dit proces methodisch en professioneel te begeleiden. Tijdens de opleiding ontwikkel je vaardigheden om:

- Zorgvuldig waar te nemen wat zichtbaar wordt in het beeld, inclusief onbewuste patronen, hulpbronnen etc.;
- De hulpvraag van de cliënt in de tekening te herkennen en te verbinden met het getekende beeld.
- Lichaamsbewustzijn bij de cliënt te activeren, ondersteund door de polyvagaaltheorie .
- Visualisatie-, inductie- en systemische technieken toe te passen, bijvoorbeeld via creatieve opstellingen, om relaties en patronen inzichtelijk te maken.
- Symboliek, kleuren, materiaalgebruik en compositie in tekeningen te interpreteren en doelgericht in te zetten.
- Levensloopspsychologische kennis te integreren bij de begeleiding van verschillende fases van de levensloop.

Door deze combinatie van praktijk, methodiek en wetenschappelijke inzichten leer je professioneel te werken met Tekentaal, zodat je cliënten effectief kunt ondersteunen in ontwikkeling en verandering.

1.6 Doelgroep

De opleiding is bedoeld voor hbo professionals zoals:

- Coaches
- Therapeuten
- Psychosociaal begeleiders
- Vaktherapeuten beeldend
- Trainers
- Begeleiders in (jeugd)zorg en onderwijs

De opleiding is geschikt voor professionals die verdieping zoeken in hun werk en openstaan voor beeldende, lichaamsgerichte en systemische werkvormen. Twijfel je over de werksetting en de gelegenheid tot oefenen van het geleerde? Neem dan contact op met Tekenwijzer.

2. Opleidingsinformatie

De opleiding bestaat uit de volgende onderdelen:

2.1 Online modules

Iedere module van alle 20 (basisopleiding) en 10 (verdiepende opleiding) modules bevatten een video en lesdocument met achtergrondinformatie over het desbetreffende onderwerp van de module.

2.2 Praktijkopdrachten

Je oefent tijdens de opleiding met tekenen, schilderen, analyseren en begeleiden. Zo leer je hoe Tekentaal ingezet kan worden om innerlijke processen zichtbaar te maken bij cliënten (kinderen, jongeren en volwassenen), gezinnen of groepen.

2.3 Tekenopdrachten

Door middel van gerichte tekenoefeningen worden innerlijke processen zichtbaar, zowel bij jezelf, als bij je proefpersonen en/of cliënten. De opdrachten zijn ontworpen om inzicht te geven in emoties, patronen en gedragingen. De benodigde materialen (papier, potloden, krijt etc.) zijn niet bij de opleiding inbegrepen.

2.4 Theorie

Naast de praktijkopdrachten en ervaring tijdens de opleiding is een solide theoretische basis belangrijk. Daarom lees je minimaal drie verplichte boeken naast de online modules; een volledige boekenlijst ontvang je aan het begin van de opleiding. Door theorie te combineren met werkboeken, opdrachten en modules leer je niet alleen wat Tekentaal is, maar ook waarom het werkt en hoe je het effectief toepast in je eigen werk met cliënten. De verplichte boeken zijn niet bij de opleiding inbegrepen.

2.5 Ervaringsgericht leren

Je doorloopt alle opdrachten zelf, zodat je het proces eerst persoonlijk ervaart. Hierdoor ga je de diepwerkende methodiek van Tekentaal van binnenuit begrijpen. Daarnaast ontwikkel je het vermogen om deze zorgvuldig en professioneel toe te passen in begeleiding en coaching van cliënten.

2.6 Reflectieverslagen

Je reflecteert op je eigen proces en het begeleidingsproces. Door verslag te leggen van zowel de eigen opdrachten als de casussen met proefpersonen of cliënten.

2.7 Analyse van tekeningen

In de leeromgeving staan voorbeeldtekeningen die worden geanalyseerd, maar ook eigen tekeningen en die van proefpersonen worden hiervoor gebruikt. Door hiermee te oefenen leer je de Tekentaal te interpreteren.

2.8 Live trainingsdagen

Tijdens trainingsdagen wordt praktisch geoefend met de methodiek. Waarbij naast tekenen en schilderen, lichaamsgericht- en systemisch werken aan bod komt.

2.9 Online Q&A sessies

In deze online sessies worden de gemaakte opdrachten besproken. Kunnen deelnemers vragen stellen en casussen bespreken. Door deze live bij te wonen, is er ruimte om 'op maat' feedback te geven.

2.10 Tekentaalspecialisten community

Binnen de online leeromgeving hebben deelnemers toegang tot 'de Tekentaalspecialistengroep' Een besloten community waar deelnemers elkaar ontmoeten, inspireren en ondersteunen tijdens de opleiding.

In deze groep kunnen deelnemers tekeningen, praktijkervaringen en casussen delen, die vervolgens ook tijdens de Q&A-bijeenkomsten besproken kunnen worden. Het is een plek waar deelnemers vragen kunnen stellen, met elkaar kunnen meedenken, ideeën kunnen uitwisselen en samen kunnen reflecteren op het werken met Tekentaal.

De community versterkt het leerproces doordat deelnemers niet alleen van de docenten leren, maar ook van elkaars ervaringen, inzichten en verschillende werkvelden. Hierdoor ontstaat een levendige leeromgeving waarin kennis, inspiratie en professionele groei samenkomen.

2.11 Supervisie en leertherapie (optioneel)

Deelnemers kunnen ervoor kiezen een verdiepend traject te volgen waarin hun eigen persoonlijke ontwikkeling via Tekentaal wordt onderzocht. In dit proces wordt gewerkt met supervisie, reflectie en beeldend onderzoek. Dit helpt deelnemers om hun eigen processen beter te begrijpen tegelijkertijd hun professionele vaardigheden als Tekentaalspecialist te verdiepen.

2.12 Opleidingsniveau

De opleiding is op hbo niveau. Voor deelname aan de opleiding wordt uitgegaan dat je:

- Hbo opgeleid bent passend bij je huidige functie waarbij je Tekentaal wilt inzetten
- of
- Minimaal vijf jaar relevante werkervaring in coaching, therapie, begeleiding, training of onderwijs hebt opgedaan in een hbo functie, waarmee het niveau van hbo werk- en denkniveau in de praktijk is ontwikkeld.

Daarnaast ben je bereid tot zelfreflectie en persoonlijke ontwikkeling, aangezien dit een belangrijk onderdeel is van het leren werken met Tekentaal.

2.13 Startmoment, studielast en tijdsinvestering

De opleiding tot Tekentaalspecialist is zo opgebouwd dat je het gehele jaar kunt instromen en de opleiding in je eigen tempo kan doorlopen. Gemiddeld doen deelnemers één tot anderhalf jaar over de opleiding. De gemiddelde studielast komt neer op ongeveer 240 tot 260 uur.

De totale studielast is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Modules (zelfstudie en praktijkopdrachten)

De opleiding bestaat uit 20 modules. Per module besteden deelnemers gemiddeld ongeveer 10 uur aan het bestuderen van het lesmateriaal, het uitvoeren van de praktijkopdrachten en schrijven van reflectieverslagen.
 $20 \text{ modules} \times 10 \text{ uur} = 200 \text{ uur}$

In de eerste modules ligt de studielast vaak iets lager, terwijl de latere modules meer verdieping en oefening vragen.

Wekelijkse Q&A-bijeenkomsten

Naast de modules verwachten we dat je deelneemt aan de wekelijkse online Q&A-bijeenkomsten van max. 1,5 uur. Lukt het niet tijdens de ingeplande momenten, dan kan je de opnames (beperkt) terugkijken. De opnames worden vier keer per jaar verwijderd. Duur per bijeenkomst: 1,5 uur

- Gemiddeld aantal bijeenkomsten per jaar: circa 40
- $1,5 \text{ uur} \times 40 \text{ bijeenkomsten} = 60 \text{ uur}$

Totale studielast

Modules: 200 uur

Q&A-bijeenkomsten: 60 uur

Totale gemiddelde studielast: circa 260 uur

Deze studielast komt neer op gemiddeld ongeveer een dagdeel per week, waardoor de opleiding goed te combineren is met werk en andere verplichtingen.

2.14 Toetsing

De opleiding Tekentaalspecialist wordt afgerond op basis van verschillende onderdelen die zowel praktijkervaring als theoretische inzichten toetsen:

Werkboeken

Deelnemers werken met werkboeken waarin opdrachten worden uitgewerkt, zoals:

- Tekenopdrachten
- Reflectieverslagen
- Analyse van tekeningen
- Verslaglegging van tekensessies

De werkboeken worden beoordeeld op inzicht in de methodiek, analysevermogen en reflectie.

Deelname Q&A-sessies

Tijdens meerdere online Q&A-sessies worden opdrachten besproken en ontvangen deelnemers gericht feedback van ervaren docenten.

Praktijkopdracht voor certificaat

Elke deelnemer voert een tekensessie uit, maakt hiervan een opname en beschrijft daarbij:

- De opbouw van de sessie
- Het proces
- Analyse van de tekening
- Reflectie op het begeleidingsproces

Beoordelingscriteria

De afronding van de opleiding vindt plaats op basis van de professionele toepassing van Tekentaal en het vermogen om cliënten effectief te begeleiden. Daarbij wordt gekeken naar:

- Professionele toepassing van Tekentaal in praktijk en sessies
- Inzicht in de methodiek van Tekentaal
- Kwaliteit van de analyse van tekeningen en beeldtaal
- Reflectievermogen op het eigen proces en het begeleidingsproces
- Het stellen van gerichte en verdiepende hulpvragen
- Het kunnen formuleren van duidelijke en passende tekenopdrachten
- Professionele begeleiding van het proces van de cliënt of proefpersoon
- Het counselen en begeleiden van de cliënt bij het vertalen van inzichten naar het dagelijks leven
- Professionele en zorgvuldige toepassing van Tekentaal in de praktijk

Door deze combinatie van werkboeken, Q&A-sessies en praktijkopdrachten wordt niet alleen kennis getoetst, maar ook het praktische en persoonlijke vermogen van deelnemers om Tekentaal professioneel en methodisch toe te passen in hun werkveld.

2.15 Certificering

Na beoordeling en het succesvol afronden van deze onderdelen op een voldoende niveau ontvangen deelnemers het certificaat Tekentaalspecialist.

3. De leeromgeving en begeleiding

3.1 Digitale leeromgeving

De opleiding wordt aangeboden in een beveiligde digitale leeromgeving, ook via een app toegankelijk. Hier vind je:

- introductie opleiding
- documentatie en achtergrondinformatie per module
- boekenlijst
- duidelijk overzicht van opdrachten en doelen per module
- teken- schilderopdrachten
- inductie- en visualisatieopdrachten
- werkboeken
- community voor Tekentaalspecialisten
- online Q&A sessies

De voortgang wordt gedurende je opleiding gevolgd, zodat je kunt zien hoe je groeit en waar je extra begeleiding kunt gebruiken.

3.2 Docenten

De opleiding en live dag wordt begeleid door ervaren docenten Tekentaal en Tekentherapeuten:

Gerda Meijer: hoofddocent en Tekentaaltherapeut. Ontwikkelaar van de opleidingen Tekentaalspecialist en Tekentaalspecialist Verdieping

Ilona Stremmelaar: docent, medeontwikkelaar opleiding tekentaalspecialist, auteur van *Tekencontact*, Tekentaaltherapeut en expert op het gebied van Tekentaal, autisme en hoogbegaafdheid

Gastdocenten kunnen bijdragen aan specifieke onderdelen van de opleiding.

Begeleiding vindt plaats via:
Q&A-sessies en feedback op opdrachten
Persoonlijk contact wanneer nodig
Supervisie en leertherapie

3.3 Auteursrecht

Alle lesmaterialen, methodieken en documenten zijn intellectueel eigendom van Tekenwijzer. Deelnemers mogen de geleerde methodiek toepassen in hun eigen praktijk. Het is niet toegestaan materiaal te kopiëren, publiceren of commercieel te verspreiden zonder schriftelijke toestemming.

3.4 Evaluatie

De opleiding wordt op drie momenten geëvalueerd:
Startreflectie, bij aanvang van de opleiding, om kennis, ervaring en leerdoelen in kaart te brengen en je te helpen met een goede start.

Midterm-evaluatie, halverwege, met feedback op werkboeken met feedbackvragen die je instuurt, praktijkopdrachten en persoonlijke ontwikkeling.

Eindbeoordeling, na afronding van alle opdrachten en Q&A-sessies, met schriftelijke en mondelinge feedback over professionele toepassing van Tekentaal

3.5 Privacy en gegevensbescherming (AVG)

Tijdens de opleiding werken deelnemers met werkboeken, opdrachten en tekeningen die soms worden gedeeld in Q&A-sessies of de online community. Tekenwijzer gaat zorgvuldig om met deze persoonlijke gegevens en verwerkt ze conform de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

- Gebruik van gegevens: Werkboeken, tekeningen en reflecties worden gebruikt voor begeleiding, feedback en beoordeling van de opleiding.
- Privacy: De inhoud wordt vertrouwelijk behandeld en alleen gedeeld met docenten of mededeelnemers wanneer dit functioneel is voor het leerproces.
- Bewaartermijn: Persoonlijke gegevens en werkstukken worden veilig opgeslagen en na afronding van de opleiding bewaard volgens wettelijke richtlijnen.
- Inzage en correctie: Deelnemers hebben het recht om hun gegevens in te zien, te corrigeren of te laten verwijderen.

Zo waarborgen we dat leren in een veilige en vertrouwelijke omgeving plaatsvindt, zodat deelnemers vrij kunnen oefenen, delen en reflecteren.

3.6 Klachtenprocedure

Tekenwijzer beschikt over een klachtenprocedure. We hopen dat je je vrij voelt om op een open en transparante manier feedback te geven aan de (gast)docenten wanneer er ongemak is over een situatie. Zo kunnen we klachten voorkomen, maar ontevredenheid in ieder geval direct oppakken en samen kijken naar een oplossing.

Indien dit niet mogelijk is, kun je de klachtenregeling raadplegen op de website.

- Je kan je klacht schriftelijk indienen via info@tekenwijzer.nl.
- Klachten worden vertrouwelijk behandeld en binnen vier weken beantwoord.
- Indien de klacht niet naar tevredenheid wordt opgelost, kan deze worden voorgelegd aan de onafhankelijke klachtenfunctionaris.

Indien een klacht niet naar tevredenheid wordt opgelost kan deze worden voorgelegd aan een onafhankelijke klachtenfunctionaris.

3.7 Veiligheid en meldplicht

Tekenwijzer heeft een wettelijke meldplicht voor huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals geldt in de zorg- en onderwijssector, en handelt hier altijd naar.

3.8 Accreditatie

De opleiding voldoet aan criteria Tekentaal van Vereniging Tekentaal. Voor de basis- en verdiepingsopleidingen van Tekenwijzer lopen momenteel aanvragen voor accreditatie bij CRKBO en het GAT-register opleidingen.

4. Contact

Tekenwijzer

Website: www.tekenwijzer.nl

Email: info@tekenwijzer.nl

Bijlage: Wetenschappelijke onderbouwing

Wanneer woorden tekortschieten, kan beeld zichtbaar maken wat er van binnen leeft. Vanuit die gedachte is de methodiek van Tekentaal ontwikkeld: een manier van werken waarin voelen, ervaren en verbeelden samenkomen en bijdragen aan inzicht en beweging bij de cliënt.

Binnen de opleiding wordt gewerkt vanuit inzichten uit de beeldende therapie, psychologie en lichaamsgericht werken, gebaseerd op zowel evidence-based als practice-based theorieën en methodieken. Deze vormen de onderliggende basis van waaruit deelnemers leren om cliënten zorgvuldig en professioneel te begeleiden, coachen en trainen, met oog voor ieders mogelijkheden en kwetsbaarheden.

De methodiek sluit daarnaast aan bij de visie van de beroepsvereniging Tekentaal, waarin welzijn, zelfinzicht en het versterken van het zelfregulerend vermogen van de mens centraal staan. Vanuit deze visie wordt gewerkt aan het ondersteunen van cliënten in hun persoonlijke ontwikkeling, veerkracht en balans.

Ook wordt aangesloten bij de Keuzehulp Complementaire Zorg voor tekentherapie van de beroepsvereniging Tekentaal. Hieruit blijkt dat tekentherapie bij verschillende hulpvragen ondersteunend kan zijn, waarbij de mate van wetenschappelijke onderbouwing mede door nog beperkt onderzoek naar specifiek Tekentaal per indicatie varieert.

Onderzoek en praktijkervaring laten zien dat werken met tekenen en beeld kan bijdragen aan het zichtbaar maken en verwerken van innerlijke processen.

- **Tekenen maakt zichtbaar wat moeilijk onder woorden te brengen is**
Onderzoek naar beeldende therapie toont aan dat werken met beeld kan helpen om gevoelens, gedachten en patronen zichtbaar te maken en te verwerken (Haeyen et al., 2018).
- **Werken met beeld ondersteunt inzicht en verandering**
Door te tekenen ontstaat er ruimte om stil te staan bij wat er speelt. Dit kan bijdragen aan meer zelfinzicht en het doorbreken van patronen (Haeyen et al., 2018).
- **Aandacht voor lichaam en zenuwstelsel**
Theorie over het autonome zenuwstelsel laat zien dat aandacht voor lichamelijke signalen kan helpen bij het reguleren van stress en het vergroten van een gevoel van veiligheid (Porges, 2011).

- **Beeldende therapie als onderbouwde methode**
Binnen de beeldende therapie wordt beschreven hoe werken met materialen, vormen en beelden kan bijdragen aan emotionele verwerking en persoonlijke ontwikkeling (Malchiodi, 2012).
- **Aanvullende theoretische kaders uit trauma- en lichaamsgericht werken**
In het werken met cliënten wordt daarnaast aangesloten bij inzichten uit het trauma- en lichaamsgerichte werk. Onder andere Bessel van der Kolk, Janina Fisher, Deb Dana en Pat Ogden beschrijven hoe ervaringen zich niet alleen mentaal, maar ook lichamelijk kunnen vastzetten. Hun werk benadrukt het belang van lichaamsbewustzijn, regulatie en het werken met innerlijke beleving.

Deze inzichten sluiten aan bij het werken met Tekentaal, waarbij beeld, gevoel en lichaam samenkomen en bijdragen aan bewustwording, verwerking en verandering.

Bronvermelding

Beroepsvereniging Tekentaal. (z.d.). *Keuzehulp Complementaire Zorg – Tekentherapie*. Interne publicatie (ledensite).

Haeyen, S., van Hooren, S., van der Veld, W., & Hutschemaekers, G. (2018). *Efficacy of art therapy in individuals with personality disorders cluster B/C: A randomized controlled trial*. *Journal of Personality Disorders*.

Porges, S. W. (2011). *The polyvagal theory: Neurophysiological foundations of emotions, attachment, communication, and self-regulation*. New York: Norton.

Malchiodi, C. A. (2012). *Handbook of art therapy* (2nd ed.). New York: Guilford Press.

Van der Kolk, B. (2014). *The body keeps the score: Brain, mind, and body in the healing of trauma*. New York: Viking.

Fisher, J. (2017). *Healing the fragmented selves of trauma survivors: Overcoming internal self-alienation*. New York: Routledge.

Dana, D. (2018). *The polyvagal theory in therapy: Engaging the rhythm of regulation*. New York: Norton.

Ogden, P., Minton, K., & Pain, C. (2006). *Trauma and the body: A sensorimotor approach to psychotherapy*. New York: Norton.